

RECHTEN VAN HET KIND: KINDSOLDATEN

20 november 1989

doelgroepen doelstellingen vakken kerndoelen

Kindsoldaten

Op 20 november 1989 hebben de Verenigde Naties het Verdrag inzake de Rechten van het Kind aangenomen. Uit dit verdrag lichten we voor leerlingen van de groepen 7 en 8 één artikel over de inzet van kindsoldaten.

Doelgroep

Leerlingen van de groepen 7 en 8 van het basisonderwijs (10-12 jaar)

Vakken en kerndoelen

Oriëntatie op Mens en Wereld

Aardrijkskunde, Domein B: ruimtelijke inrichting

8 De leerlingen kunnen beschrijven in welke opzichten dagelijks leven in Nederland overeenkomt of verschilt met:

- Midden- en Zuid-Amerika
- Azië
- Afrika ten zuiden van de Sahara
- De Arabische wereld, waaronder Noord-Afrika

Doelstellingen

- Leerlingen weten dat in wetten en verdragen verschillende leeftijdsgrenzen zijn opgenomen
- Leerlingen weten wat een kindsoldaat is en kunnen enkele taken van kindsoldaten opnoemen
- Leerlingen kunnen argumenten voor en tegen het gebruik van kindsoldaten geven
- Leerlingen kennen enkele conflictgebieden waar kindsoldaten in de strijd worden ingezet
- Leerlingen zijn op de hoogte van acties tegen de inzet van kindsoldaten en met name de estafettecampagne 'Stop Gebruik Kindsoldaten'

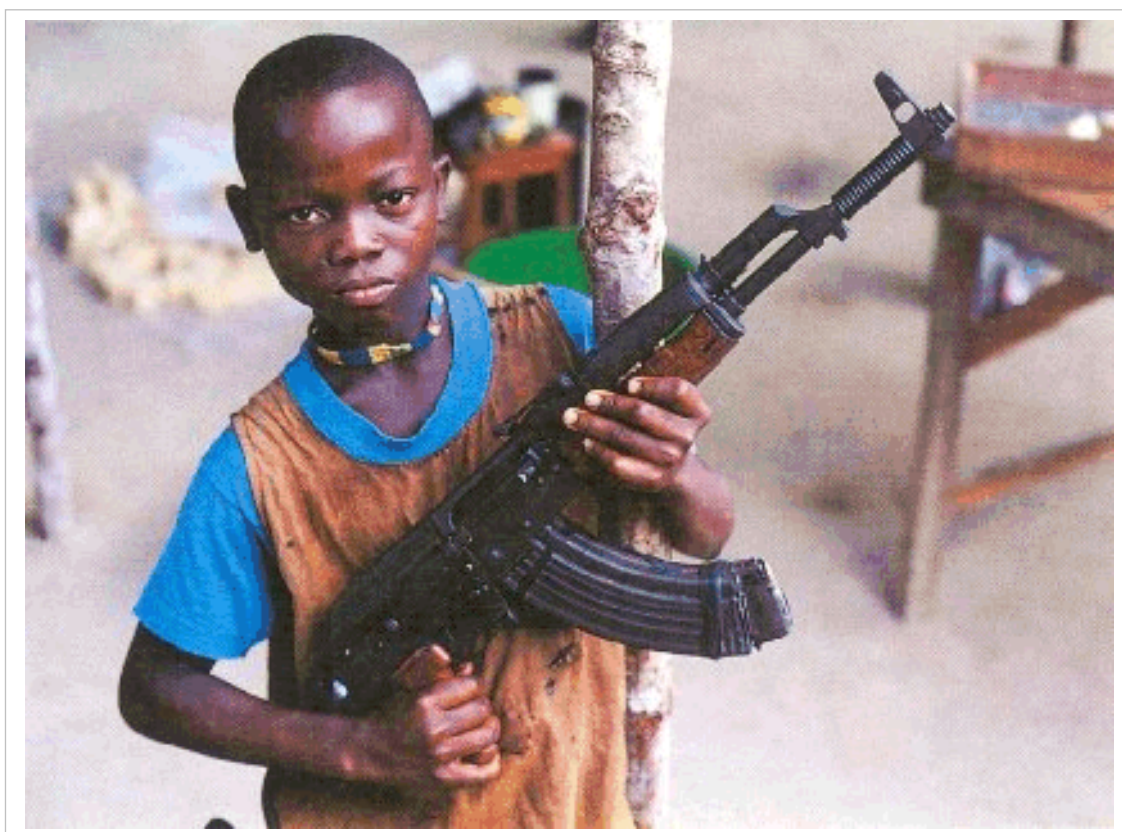
Dank

We danken Unicef, Groupe de Recherche et d'Information Sur la Paix et la Sécurité en de Coalition to Stop the Use of Child Soldiers voor hun toestemming voor gebruik van illustratiemateriaal.

W

werkbladen

RECHTEN VAN HET KIND:
KINDSOLDATEN

Leeftijdsgrenzen

In de wet staan een heleboel leeftijdsgrenzen. Zo mag je vanaf je 7e jaar twee keer per jaar optreden op televisie of in het theater. Als je 12 bent mag je met toestemming van je ouders een eigen paspoort hebben.

Veel dingen mag je niet doen als je kind bent, maar wel als je volwassen of meerderjarig bent. Dat ben je vanaf de dag dat je 18 jaar wordt.

1. Maak met een groepje een lijstje van wat je allemaal mag doen als je 18 bent:

Omcirkel één ding wat je graag nu al zou willen doen, iets waarop je niet wilt wachten tot je 18 bent.

Soldaat zijn

Een heleboel dingen mag je niet doen voordat je 18 bent. Hoe zit het dan met soldaat worden? Mag je dat ook niet zijn tot je 18 bent?

Laten we eens kijken naar het *Verdrag inzake de Rechten van het Kind*. Dit verdrag is in 1989 door de Verenigde Naties opgesteld en door de meeste landen ondertekend, ook door Nederland.

Artikel 1 van dit verdrag luidt: "Een kind is een menselijk wezen onder de achttien jaar". Dat is simpel, zou je zeggen. Een kindsoldaat is dus een soldaat die jonger dan 18 jaar is. Mis!

Zo simpel is het niet. Artikel 38 van datzelfde verdrag zegt: "Kinderen jonger dan vijftien jaar mogen niet in militaire dienst." Kinderen van 15 jaar en ouder dus wel! De meeste mensen gaan daarom uit van de grens van 15 jaar. Kindsoldaten zijn dan soldaten van 14 jaar of jonger. Maar velen vinden kinderen van 15, 16 of 17 jaar nog veel te jong voor het leger. Zij houden vast aan de grens van 18 jaar.

Verhalen van (voormalige) Afrikaanse kindsoldaten

1. We liepen de school uit, en ineens stonden er soldaten om ons heen. We waren met een groep van 40, 50 jongens en we werden allemaal opgepakt. Het leger wil kinderen rekruteren, omdat ze klein, lenig, gehoorzaam en goedkoop zijn. Soms sturen ouders kinderen, jonger dan 15 jaar, naar het leger, omdat ze op deze manier ervan verzekerd zijn dat ze iedere dag een maaltijd krijgen. Wanneer het leger te veel mannen heeft verloren, haalt het kinderen weg van scholen om zo het tekort aan te vullen. Wanneer je probeert te ontsnappen, je te verzetten of je ziek wordt, word je doodgeschoten. We waren doodsbang. Onze leraren renden angstig weg.

Jongen uit Angola die anoniem wil blijven

2. In Soedan werden we verdeeld onder de mannen en ik werd aan een man gegeven die zojuist zijn vrouw had vermoord. Ik moest voor hem koken, zijn kleren wassen en zijn schoenen poetsen. Ik kreeg geen geweer, maar hielp bij het ontvoeren van de dorpelingen en het stelen van voedsel. Meisjes die weigerden LRA-vrouw te worden, werden als waarschuwing voor onze ogen vermoord.

Concy A., een 14-jarig meisje, werd uit het Oegandese Kitgun door de LRA ontvoerd naar Soedan. Het LRA voert al meer dan 10 jaar strijd met het regeringsleger van Oeganda

Landen waar kindsoldaten jonger dan 15 jaar actief zijn

Landen waar kindsoldaten van 15-17 jaar actief zijn of waar de dienstplicht al op 15, 16 of 17 jaar begint

3. We bleven nachtenlang wakker, wachtend op de vijand. Mijn eerste taak was het dragen van een zaklantaarn voor de volwassen rebellen. Zij vechten tegen het leger van de regering. Later moest ik meevechten. Mij werd geleerd hoe ik met handgranaten moest omgaan. Amper een maand later had ik een AK-47 en zelfs een G3.

Een voormalig kindsoldaat uit Burundi

1. Hoe word je een kindsoldaat?
2. Haal uit de verhalen de taken die kindsoldaten kunnen hebben.
3. Waarom willen de voormalige kindsoldaten niet met hun hele naam genoemd worden?
4. De kinderen uit de verhalen hierboven zijn gedwongen om kindsoldaat te worden. Er zijn echter ook kinderen die vrijwillig soldaat worden. Kun je redenen bedenken waarom kinderen dat zouden doen?

Waarom worden er kindsoldaten gebruikt?

Kinderen zijn gewilde soldaten. Kinderen worden in dienst genomen als er een tekort is aan volwassen vrijwilligers of dienstplichtigen. Oorlogen duren namelijk soms zo lang dat er op gegeven moment een tekort aan volwassenen ontstaat en dan zijn de kinderen aan de beurt. Maar een tekort aan volwassenen is maar een van de vele redenen om kinderen soldaat te maken. Sommige militaire bevelhebbers maken, ook als er voldoende volwassenen zijn, graag gebruik van kindsoldaten.

1. We verdelen de klas in tweeën.

De ene helft van de klas krijgt de volgende opdracht:

- a. Bedenk met een groepje een aantal argumenten **voor** het inzetten van kindsoldaten. Waarom zouden bevelhebbers graag kinderen als soldaat willen hebben?

De andere helft van de klas krijgt deze opdracht:

- b. Bedenk met een groepje een aantal argumenten **tegen** het inzetten van kindsoldaten. Wat zou je tegen bevelhebbers kunnen zeggen om te voorkomen dat ze kinderen als soldaat gaan gebruiken?

2. Stellingen

- Als je 15 bent, kun je heel goed zelf beslissen of je in het leger wilt of niet.
- Kindsoldaten moeten worden berecht voor hun daden.
- Wij kunnen er hier in het westen niets aan doen dat er kindsoldaten zijn in landen als Oeganda. Het heeft dan ook geen zin om je voor die kindsoldaten in te zetten.
- Ook in Nederland zijn er kindsoldaten.

RECHTEN VAN HET KIND: KINDSOLDATEN

Waar vechten kindsoldaten?

Niet alle kindsoldaten vechten. Sommigen doen alleen huishoudelijke klusjes, anderen lopen wel met een geweer rond, maar hoeven alleen maar te oefenen en niet te vechten.

Maar in 34 landen moesten zo'n 300.000 kindsoldaten de afgelopen jaren wél vechten:

Afghanistan
Angola
Burundi
Centr. Afrik. Republ.
Colombia
Dem. Republ. Congo
Eritrea
Ethiopië
Filippijnen

Guinee
India
Indonesië
Irak
Iran
Israël/Palestina
Ivoorkust
Jemen
Libanon

Liberia
Mexico
Myanmar (Birma)
Nepal
Oeganda
Oezbekistan
Pakistan
Peru
Rusland

Rwanda
Sierra Leone
Soedan
Somalië
Sri Lanka
Tadzikistan
Tsjaad

In sommige landen vechten kindsoldaten mee aan de kant van het regeringsleger. Meestal vechten kindsoldaten echter mee met guerilla- of verzetslegers. Soms vechten ze aan beide kanten en schieten ze op elkaar.

1. Waarom vechten er veel meer kindsoldaten tegen regeringslegers dan in dienst van regeringslegers?
2. Kijk naar de wereldkaart hierboven. Waar vind je vooral kindsoldaten die moeten vechten? Hoe zou dat komen?

Acties voor kindsoldaten

Veel mensen vinden dat kinderen niet in het leger thuis horen. Zij voeren actie om de grens van 15 jaar die in het *Verdrag inzake de Rechten van het Kind* wordt genoemd te verhogen naar 18 jaar. Ook Amnesty International, Defence for Children International, Unicef en andere organisaties voeren daarvoor actie.

“Duizend bommen en granaten, kinderen zijn geen kindsoldaten!” Dit lied zongen zo’n honderd kinderen op het Binnenhof in Den Haag, op 19 november 1998. De datum was geen toeval. Op 20 november, één dag later, op de jaarlijkse Dag van de Rechten van het Kind, was er namelijk een grote conferentie over kindsoldaten. Een conferentie over kinderen, maar zonder kinderen. Alleen de ‘deskundigen’, volwassenen dus, mochten hun zegje doen. De hierboven genoemde organisaties vonden dat maar niks. Zij organiseerden daarom een kinderconferentie met kinderen in de hoofdrol. Naar aanleiding van verhalen die kinderen daar hoorden, maakten ze spandoeken met leuzen tegen de inzet van kindsoldaten en tegen landen waar kindsoldaten moeten vechten. Ze oefenden ook het lied.

De actie van 1998 heeft nog niet veel geholpen. Daarom zijn er opnieuw wereldwijd campagnes gestart tegen het gebruik van kindsoldaten. In Nederland heeft de Coalitie tegen Kindsoldaten in 2001 en 2002 een estafette-actie gehouden. Ook nu nog verzetten diverse Nederlandse en buitenlandse organisaties die voor kinderen opkomen zich tegen de inzet van kindsoldaten.

ESTAFETTE GEBRUIK KINDSOLDATEN

Deze acties hebben twee doelen:

1. Uitbannen van het gebruik van kindsoldaten door overheidslegers en guerrilla-bewegingen. Sommige van deze kindsoldaten zijn niet ouder dan 7 jaar.
2. Verhogen van de leeftijdsgrens waarop je in militaire dienst kunt naar 18 jaar.

1. Hierboven zien jullie het logo van de campagne ‘Stop Gebruik Kindsoldaten’. Leg uit wat je op het logo ziet.
2. Jullie zijn vertegenwoordigers van de school die deelnemen aan de Estafettecampagne. Doel van de campagne is onder meer de leeftijdsgrens voor soldaten van 15 naar 18 jaar te verhogen. Maak een tekening of verzin een leus of lied waarmee je de aandacht wilt trekken.

Vooraf

We werken deze les veel in groepen. Laat daarom de klas zich meteen in groepjes verdelen en de hele les zo blijven zitten.

Leeftijdsgrenzen en soldaat zijn

Je mag in veel landen op je 15^e geen auto rijden, maar wel een geweer dragen ...

Op dit werkblad laten we de leerlingen zien dat er voor allerlei zaken een leeftijdsgrens telt, ook voor de inzet van kindsoldaten, al ligt die grens lager dan velen wenselijk achten.

1. Je mag op je 18^e: Stemmen of gekozen worden. Recht op studiefinanciering. Zelf een proces aanspannen. Gedaagde zijn in een juridische procedure. Rijbewijs halen. 's Nachts werken. Trouwen. Een uitkering aanvragen. Sterk alcoholische dranken kopen. Werken met loslopende stieren en andere gevaarlijke dieren. Eigen omroepbijdrage betalen.

Verhalen van (voormalige) Afrikaanse kindsoldaten

Laat kinderen om beurten een verhaal voorlezen. De verhalen gaan in op de omstandigheden waaronder kinderen soldaat geworden zijn en hun taken als kindsoldaat.

1. Meestal worden kinderen gedwongen om kindsoldaat te zijn
2. Taken zijn niet alleen vechten, ook andere klussen die kinderen in het leger doen vallen onder kindsoldaat zijn: koken, wassen, wachtlopen, slaafje zijn voor je commandant.
3. De kinderen zijn bang dat hun voormalige legerkameraden hen of hun familie nog steeds kwaad kunnen doen.
4. Sommige kinderen worden soldaat uit armoede (als ze geen eten of onderdak hebben; het leger kan ze dat wel bieden); velen worden kindsoldaat uit wraak, als militairen hun familieleden hebben vermoord, sluiten ze zich aan bij de tegenstanders.

Waarom worden er kindsoldaten gebruikt?

Op dit werkblad gaan we in op argumenten voor en tegen het gebruik van kindsoldaten en bediscussiëren we enkele stellingen t.a.v. kindsoldaten.

1. Laat de kinderen in groepjes argumenten **voor** of **tegen** het gebruik van kindsoldaten bedenken.

Voor:

- Kinderen zijn goedkoop
- Kinderen zijn makkelijker te beïnvloeden
- Kinderen kunnen bepaalde taken beter
- Kinderen zijn klein en lenig en hebben vaak een betere conditie

- Kinderen zijn goed te camoufleren en kunnen goed voor spionage en sabotage worden ingezet
- Omdat een kind niet zo snel verdacht wordt, zijn kindsoldaten extra gevaarlijk voor de tegenstander
- Kinderen lopen minder snel weg en zeuren niet over salaris
- Kinderen gehoorzamen beter, vooral als ze bang worden gemaakt
- Door ook kinderen in je leger op te nemen, wordt het groter en moeilijker te verslaan

Tegen:

- Kinderen worden blootgesteld aan onmenselijke activiteiten
- Kinderen krijgen trauma's en kunnen later veel moeilijker 'normaal' functioneren in de maatschappij
- Kinderen kunnen zich niet verweren tegen oudere bevelhebbers
- Het Verdrag inzake de Rechten van het Kind wordt niet nageleefd

2. Stellingen:

- "Als je 15 bent, kun je heel goed zelf beslissen of je in het leger wilt of niet."
De omstandigheden waarin kinderen leven (zoals geen eten en onderdak), laat hen geen andere keus dan in het leger te gaan (dat wel voor eten en onderdak zorgt). Maar als je 15 bent, kun je de gevolgen van wat je teweeg brengt met een aansluiting bij het leger nog niet overzien (noch voor jezelf, noch voor anderen).
- "Kindsoldaten moeten worden berecht voor hun daden."
Het is een feit dat kindsoldaten zich soms ook schuldig maken aan moord, verkrachting en andere schendingen van de mensenrechten. Veelal gebeurt dit onder dwang van bevelhebbers. Veel leerlingen zullen het er mee eens zijn dat je dit de kinderen die gedwongen worden om kindsoldaat te zijn niet mag aanrekenen. Maar hoe zit het met de kinderen die vrijwillig het leger in zijn gegaan? Moeten deze kinderen wel berecht worden?
- "Wij kunnen er hier in het westen niets aan doen dat er kindsoldaten zijn in landen als Oeganda. Het heeft dan ook geen zin om je voor die kindsoldaten in te zetten."
Ook al is het ver van je bed, het heeft toch zin om je voor die kindsoldaten in te zetten. In het Westen kunnen we druk uitoefenen door een boycot-actie. En Unicef heeft aardig wat succes gehad in Oeganda/Soedan met haar actie onder militaire bevelhebbers, door hen de keerzijde te laten zien van de inzet van kindsoldaten.
- "Ook in Nederland zijn er kindsoldaten."
Strik genomen volgens het Verdrag inzake de Rechten van het Kind niet. Maar tal van organisaties willen de leeftijd optrekken naar 18 jaar en vinden kinderen van 16-17 jaar ook te jong voor het leger. In Nederland kun je al op je 17^e vrijwillig het leger in en vanaf je 15^e een vooropleiding volgen.

Waar vechten kindsoldaten?

Op dit werkblad bekijken we waar in de wereld kindsoldaten bij conflicten betrokken zijn. Let wel: er zijn veel meer landen waar kindsoldaten actief zijn, maar in die landen zijn de kindsoldaten niet (rechtstreeks) bij gevechten betrokken.

1. Er vechten veel meer kindsoldaten in guerrilla- of verzetslegers dan in regeringslegers omdat regeringen op hun doen en laten kunnen worden aangesproken en onder druk gezet. Bij de niet-officiële legers heb je niet zo snel een aanspreekpunt en zijn er minder mogelijkheden om druk uit te oefenen.
2. Kindsoldaten vind je vooral in arme landen en landen met een niet-democratische regering. Dat zijn vooral landen in Afrika en Azië.

Acties voor kindsoldaten

Op dit werkblad kijken we naar grote acties uit het verleden, met name naar de actie 'Stop Gebruik Kindsoldaten'.

1. Van het woord 'Stop' bestaat de 'T' uit een dodenkruis met een helm (het attriboot van een soldaat) er bovenop. Aan de voet symboliseert de voetbal datgene wat kindsoldaten eigenlijk zouden moeten doen: lekker buiten spelen.
2. Laat de kinderen samenwerken in het bedenken van een leus of tekening. Zorg dat u de laatste paar minuten van de les aan het resultaat aandacht besteedt.

Links

<http://www.kindsoldaten.nl>

Uitgebreide website van de Coalitie tegen Kindsoldaten in Nederland

<http://www2.werkstuknetwerk.nl/watoto/kindsoldaten/thema.html>

Het wie, wat, waar en waarom over kindsoldaten

<http://www.child-soldiers.org>

Website van de internationale coalitie tegen kindsoldaten

<http://www.defenceforchildren.nl/ariadne/loader.php/dci/jongerenpaginas/mening/>

Kinderrechten (waaronder het recht dat over kindsoldaten gaat) toegelicht en van een mening voorzien door kinderen

http://scholieren.nrc.nl/vakken/artikelen/0110_kindsoldaten.shtml

Artikel uit de NRC over kindsoldaten op bezoek in Nederland

<http://www.nrc.nl/W2/Nieuws/2001/04/04/Vp/06.html>

Artikel uit de NRC over demobilisatie van kindsoldaten in Oeganda

http://www.youtube.com/watch?v=ibJ_FynNQig

<http://www.creatie.nl/creatie/select/expressie/22433.do;jsessionid=F3CA72B22BFD A143345291E2D2822E8C>

2 filmpjes met reclame tégen kindsoldaten